

УДК 35

Адміністративно-територіальна реформа як складова децентралізації влади в Естонській Республіці

Т.В. СЕРЬОГІНА

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Дніпропетровськ, Україна, E-mail: seregina.dridu@gmail.com

Авторське резюме

У статті розглянуто основні компоненти адміністративно-територіальної реформи в Естонській Республіці, визначено історичні передумови принципу самоврядування на її території, а також чинники, що прискорили процеси децентралізації влади з відновленням незалежності. Визначено основні цілі реформи, до яких відносяться: децентралізація прийняття рішень, повноважень і фінансів, а також делегування частини державних функцій органам місцевого самоврядування й «третьому» сектору.

Окрему увагу приділено організаційним змінам, що були спричинені ходом реформ, а також розкрито нормативні акти, які лягли в основу зазначених процесів. Актуальним для вітчизняних науковців сьогодні вбачається дослідження процесу укрупнення місцевих громад. Він проходив у два етапи: перший етап передбачав добровільне об'єднання громад, другий етап передбачав обов'язкове з'єднання неефективних муніципальних утворень. Це дозволило врахувати інтереси громади і вирішити питання, що вимагали додаткової уваги в ході децентралізації.

Ключові слова: адміністративно-територіальна реформа, децентралізація, територіальна організація влади, міське самоврядування, укрупнення місцевих громад, місцеві державні адміністрації.

Administrative-territorial reform as a part decentralization in the Republic of Estonia

T.V. SEREGINA

Dnipropetrovsk regional institute of public administration of National
academy for public administration under the President of Ukraine,
Dnipropetrovsk, Ukraine, E-mail: seregina.dridu@gmail.com

Abstract

The article reviews the main components of administrative reform in the Republic of Estonia, defined the historical background of the principle of self-government in its territory and the factors that accelerated the decentralization to the restoration of independence. Detected the main objectives of the reforms, which include decentralization of decision-making powers and finance, and delegation of government functions to local authorities and «third» sector.

Special attention is paid to the organizational changes that were caused by reform measures, as well as the normative acts that formed the basis of these processes. Actual research scientists are seen consolidation of local communities. It took place in two stages: the first stage involved the voluntary association of communities, the second stage involved the mandatory connection inefficient municipalities. It is possible to take into account the public interest and to resolve issues that require further attention during decentralization.

Keywords: administrative-territorial reform, decentralization, territorial organization of government, local government, consolidation of local communities, local administrations.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли наша держава зіткнулася з необхідністю сконцентрувати свої зусилля на збереженні цілісності і захисту власного суверенітету, здійснення процесів реформування місцевого самоврядування, децентралізації влади – це вже не просто бажання підвищити ефективність вирішення питань місцевого значення, а необхідна передумова виходу з політичної кризи, яка склалася в Україні [4]. На особливій значущості адміністративно-територіальної реформи наголошує і Президент, говорячи, що вона покликана скоротити відстань між громадянами і владою [2]. Тому на часі дослідження успішних практик децентралізації в країнах розвинутої демократії й пошук можливостей їх імплементації на вітчизняному ґрунті.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження державного управління в аспекті адміністративно-територіальної реформи розкриті в роботах: В. Авер'янова, В. Бакуменка, Ю. Битяка, Р. Войтовича, Р. Калюжного, Н. Нижник, М. Пухтинського, С. Серьогіна, В. Цветкова, В. Шаповал, Ю. Шемшученко та інших.

Незважаючи на значний науковий інтерес до окресленої проблеми, питання досвіду здійснення адміністративно-територіальної реформи в зарубіжних країнах, зокрема в Естонській Республіці, у контексті можливостей імплементації успішних підходів на вітчизняному ґрунті не знайшли достатнього відображення.

Мета дослідження полягає у розгляді основних компонентів адміністративно-територіальної реформи в Естонській Республіці, визначенні історичних передумов принципу самоврядування на її території, а також чинників, що прискорили процеси децентралізації влади з відновленням незалежності. На окрему увагу слід приділити визначенню основних цілей реформи, до яких відносяться: децентралізація прийняття рішень, повноважень і фінансів, а також делегування частини державних функцій органам місцевого самоврядування й «третьому» сектору. В розрізі дослідження

не можна обійти увагою організаційно-правові засади реформи, адже дослідження процедури укрупнення місцевих громад в Естонії може надати регіонам України можливість отримати реальну свободу дій щодо реалізації адміністративно-територіальної реформи.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж почати розгляд територіальної організації влади сучасної Естонської Республіки, слід, на нашу думку, зупинитися на деяких історичних аспектах її формування. Загальновідомо, що великі європейські міста історично несуть в собі демократичні традиції, зокрема з XII ст., багатьом з них надавалися права та привілеї «вільного міста» (Lübisches Recht, Magdeburger Recht). І хоча залежність від місцевої державної адміністрації в різній мірі залишалася, ці права надавали можливість створювати органи місцевого самоврядування, наділяли досить широкими адміністративно-судовими й господарчими правами.

Початком формування територіальних громад на території Естонії можна вважати XIII ст., коли у 1248 р. м. Таллінну було надано особливий статус Любецьким Правом, децю пізніше – Нарві та Ракверу. Деякі міста в південній і центральній Естонії, як, наприклад, Тарту, Пярну, Хаапсалу, Пайде, Вільянді були наділені правами відповідно до т. зв. Гамурзького права, також відомого як Ризьке право.

Означені права гарантували т. зв. класове самоврядування, де управління міськими справами здійснювалося в межах Муніципальних Рад й було зосереджено в руках певних соціальних верств (торговці, домовласники). Однак говорити про ефективну реалізацію завдань і функцій місцевого самоврядування зарано хоча б через те, що склад адміністрації в значній мірі залежав від того, чи Естонія була під владою Німеччини, Данії, Польщі, Швеції або Росії.

Говорити про самоврядність на рівні всієї держави скоріш за все можна лише починаючи з XIX століття, що, як стверджують деякі науковці [9], було одним з результатів демократизації Європи, коли абсолютизм став замінятися респу-

бліканською формою правління, що спостерігав світ після Великої Французької революції.

Саме ці обставини виступили передумовою формування сучасної теорії місцевого самоврядування, зокрема Жак Гійом Туре (1746-1794) проголосив [5], звертаючись до французьких Національних зборів у 1790 році, що в державі є

1) комунальні справи, які, по своїй суті, представляють муніципальне управління та

2) управління справами яких доручено органам місцевого самоврядування з боку держави.

Хоча однією із головних цілей на початку XIX сторіччя політичного розвитку Європи і в тому числі Великої революції було надання права на самоврядування, говорити про ефективне місцеве самоврядування в тогочасній Естонії було б зарано. Поза сумнівом те, що ефективність напряду залежить від його повсюдності на території держави, натомість, в Естонії та Латвії, населення сільських районів могло почати здійснювати самоврядування в деякій мірі лише після прийняття аграрних законів під час реформи в 1816 і 1819 роках, тоді ж були встановлені сільські муніципалітети щоправда здебільшого при дворянських садибах.

Однак тільки тоді, коли в 1866 році був прийнятий Закон щодо сільського муніципалітету, селяни Естонії та Латвії змогли брати участь у місцевих справах. Громада започаткувала вибори до місцевих рад, місцевих виконавчих рад і вибори мера і лише з тих пір ми можемо говорити про місцеве самоврядування в Естонії, засноване на сучасних принципах. У 1877 році Любецькі права втратили силу на території Естонії і, відповідно до Закону, були обрані думи – попередники міських рад (ест. – linnavolikogu).

У деяких суспільствознавців загальноприйнята думка, що естонці здобули незалежність в 1918 році багато в чому завдяки давнім традиціям самоврядування. Антон Уссон, який був довгий час мером Таллінна і головою правління Асоціації міст Естонії, писав у 1938 році: «... сильні місцеві органи влади

є основною умовою для створення держави. І, як з'ясувалося пізніше, місцеві органи влади мали ключове значення в справі мобілізації людей в перші дні створення Естонської держави. Місцеві органи влади, до речі, грали першорядну роль, коли Естонія відновила свою незалежність» [9].

Ймовірно, саме завдяки такій високій оцінці ролі місцевого самоврядування, велика увага приділялася його вдосконаленню, зокрема, і в ході децентралізації влади. З урахуванням того, що децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість з них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власними завданнями та повноваженнями органів нижчого рівня, можна зазначити, що питома вага адміністративної діяльності при цьому покладається на органи місцевого самоврядування [1].

Отже, в Естонії з прийняттям закону «Про місцеве самоврядування» у 1989 р. як одна з найсуттєвіших компонент децентралізації розпочалась адміністративна реформа. До 1993 рр. місцеве самоврядування здійснювалося на двох рівнях: перший – селища, села й міста, другий – повіті. Найсуттєвішою зміною, що відбулася під час реформи, можна вважати зміну дворівневої системи місцевого самоврядування на однорівневу.

І якщо до реформи на рівні повітів система територіальної організації влади була представлена земськими соборами та повітовими управами, які обиралися прямим голосуванням і мали досить сильний авторитет і владу, то після реформи цей рівень місцевого самоврядування був ліквідований, натомість повітові управи почали здійснювати державні функції на місцях, а повітовий старійшина – став представником держави у повіті.

Крім того, у ході реформи селища були трансформовані у села або міста і вже саме вони отримали автономний статус. Слідуючи курсом адміністративної реформи, навіть найслабше сільське муніципальне утворення досягло такого якісного рівня розвитку, що з огляду на

розміри держави, більш за все, практично вдалося створити однорівневу систему місцевого самоврядування [7]. При цьому, як відмічають науковці, надалі підвищилися розуміння важливості місцевого самоврядування й підтримка подальшого розвитку з боку місцевих органів влади низового рівня.

Не другорядну роль при цьому відіграє і те, що міста й села здійснюють свої повноваження на однакових правових засадах. Зокрема, на сьогоднішній день система територіальної організації влади в Естонській Республіці визначається Конституцією 1992 р., де вказано, що «єдиницями місцевого самоврядування є сільські й міські муніципальні утворення» [6] та Законом «Про місцеве самоврядування» [3] від 1993 року. Означений Закон визначає, що волості й міста мають однаковий правовий статус, вони незалежні в своїй діяльності й адміністративно не залежать від центральної влади, за винятком випадків, коли їх діяльність протирічить нині діючим законам.

Крім того, правову основу місцевого самоврядування й гарантію формування самодостатніх громад складає Європейська хартія місцевого самоврядування, яка була ратифікована парламентом Естонської Республіки у 1994 р. У ній зазначається: «Місцеве самоврядування означає право і спроможність місцевих властей в межах закону здійснювати регулювання і управління часткою державних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення».

Закон «Про організацію місцевого самоврядування» встановлює, що органи місцевого самоврядування як демократично сформований орган влади мають право, здатність й обов'язок самостійно організувати місцеве життя й управляти ним на основі законів, виходячи при цьому з обґрунтованих потреб й інтересів мешканців, а також враховуючи специфіку розвитку волості й міста. Держава може накладати на органи місцевого самоврядування обов'язки лише на основі закону або за домовленістю з органами місцевого самоврядування.

На окрему увагу заслуговують питання укрупнення місцевих громад, яке в Естонії стоїть досить гостро. Адже у 34 місцевих громадах мешкають менш ніж по 1 тис. осіб, у 2/3 населених пунктів населення становить менш ніж по 3 тис. осіб і тільки в 16 – більш ніж по 10 тис. осіб (всього 194 волості та 33 міста). Зрозуміло що при рівних правах і обов'язках далеко не в усіх естонських самоврядних громадах достатньо бюджетів для виконання поставлених перед ними завдань. На тлі низької адміністративної дієздатності, а також браку кваліфікованого персоналу у представницьких органах була розроблена Концепція адміністративної реформи з метою укрупнення територіальних громад. Вона передбачала подальше продовження адміністративної реформи, проте мала певні особливості. Зокрема, передбачалася реорганізація адміністративного-територіального поділу в два етапи. Перший етап передбачав добровільне об'єднання громад, яке мало тривати до 2002 р., другий етап передбачав обов'язкове з'єднання неефективних муніципальних утворень і мав стартувати з 2002 р.

Виходячи з цього, цілі й сутність місцевого самоврядування Естонії – самостійне вирішення питань місцевого рівня громадою, а також інші законодавчо встановлені важливі положення, що стосуються місцевого самоврядування. Зокрема, ради й управи в межах відповідної територіальної одиниці забезпечують:

- організацію дошкільної й загальної освіти, соціальної допомоги й опіки над людьми похилого віку, культури й дозвілля, комунальних послуг, благоустрою, переробки відходів;

- здійснення загального і детального планування та утримання в порядку громадського транспорту і доріг;

- утримання закладів, які знаходяться у власності міста або волості, наприклад шкіл, бібліотек, спортивних центрів.

З метою підвищення ефективності деяких публічних послуг органи місцевого самоврядування на основі договору

можуть делегувати їх як приватним підприємствам, так і некомерційним організаціям.

Суверенну владу в місті чи волості має рада, яка отримує мандат від місцевих жителів в результаті виборів до ради і обирається строком на чотири роки. Число членів ради залежить від кількості мешканців даної територіальної одиниці, проте в раді не може бути менше семи членів. Брати участь у виборах до ради і бути обраним має право будь-який житель Естонії або Європейського Союзу віком не молодше 18 років, що постійно проживає у відповідній волості або місті. Інші іноземці, які постійно проживають у відповідній волості або місті, можуть брати участь у голосуванні, проте не можуть обиратися до ради.

В естонських радах переважна більшість уповноважених є членами партії або місцевого виборчого союзу, внаслідок чого вони діють, в основному, виходячи з принципів програми партії. Діяльність ради концентрується переважно на обговоренні стратегічних питань і винесенні рішень. Такий поділ влади дозволяє раді частково передавати право приймати рішення міській чи волосній управі, яка затверджується радою.

У певних сферах закон надає виняткову компетенцію раді – так, у виняткову компетенцію ради входить бюджет волості або міста і місцеві податки, прийняття й введення місцевих правових актів, які організують роботу управи і ради, висловлення недовіри місцевій управі тощо. При підготовці проектів правових актів рада багато в чому спирається на попередню роботу, виконану його комісіями і управою.

Також за допомогою різних каналів (в т.ч. фракцій ради) рада здійснює нагляд за діяльністю міських чи волосних управ. Рада може формувати постійні і тимчасові комісії. Єдиною обов'язковою постійною комісією є ревізійна комісія, основне завдання якої – контроль над діяльністю управи.

Голови і віце-голови комісій обираються з числа членів ради, проте членами комісій ради можуть бути і місцеві

жителі, які не входять до ради або експерти - лише в разі ревізійної комісії всі її члени повинні входити до ради.

Рада призначає на посаду волосного старійшину або мера міста - як правило, це керівна фігура партії або виборчого союзу, що набрала на виборах до ради більшість голосів, проте призначення може відбуватися і на підставі відкритого конкурсу. За його пропозицією призначаються на посаду члени волосної чи міської управи, якими можуть бути як чиновники, так і не чиновники члени управи (наприклад, місцеві приватні підприємці).

Волосна або міська управа – це колегіальний виконавчий орган, яким керує волосний старійшина або мер міста, підзвітний раді. Через те, що члени управи підзвітні раді, вони не можуть одночасно бути членами ради. Однак територіальна організація влади в Естонії передбачає, що членами управ часто є вищі чиновники самоврядування.

Головне завдання управи – підготовка питань та рішень, що приймаються, які підлягають обговоренню в раді, а також організація місцевого життя та обслуговування жителів. Управа вирішує всі питання, що не входять в компетенцію ради або делеговані управі радою. Крім того, управа відповідає за здійснення програми розвитку та інших стратегій, прийнятих радою. Оскільки розподіл роботи між радою і управою багато в чому є питанням внутрішньої організації самоврядування, в різних територіальних одиницях завдання розподілені по різному.

Місцеву виконавчу владу, виходячи з рішень ради та управи, здійснює волосна або міська управа – установа, в складі якої в якості структурних одиниць можуть перебувати канцелярія та відділи і якій підпорядковуються самостійні відомства і служби. При цьому для більш ефективного виконання своїх функцій волості і міста можуть утворювати так звані підволості та міські райони і їх адміністративні ради та управи.

Установи, якими керують органи місцевого самоврядування, надають, перш за все, різні публічні послуги (на-

приклад, пропонують загальну освіту та бібліотечні послуги). Щоб надавати послуги, волость або місто може стати пайовиком або акціонером важливої з точки зору розвитку волості або міста комерційної організації, а також створити фонд або стати членом некомерційної організації.

Співпраця між державою та органами місцевого самоврядування відбувається як встановленими в правових актах способами, так і згідно з неформально сформованими традиціями. Наприклад, згідно із законом, волосна або міська рада і союз одиниць місцевої самоврядності має право робити Урядом Республіки пропозиції щодо прийняття або зміни правових актів; консультиватися з місцевими органами влади в плануванні і вирішенні всіх питань, що безпосередньо стосуються їх, у тому числі і при виділенні коштів, що перерозподіляються територіальним одиницям. Також автор проекту, що зачіпає спільні інтереси територіальних одиниць, перед подачею проекту уряду зобов'язаний погодити проект із загальнодержавними спілками органів місцевого самоврядування. Згідно з доброю традицією, при розробці правових актів чи інших методів, що стосуються територіальних одиниць, спілки органів місцевого самоврядування залучаються до процесу на можливо більш ранній стадії розробки проекту.

За формування та здійснення політики в сфері місцевого самоврядування, що охоплює формування як загальних структур і функцій місцевого самоврядування, так і всієї системи місцевого самоврядування та правових основ відповідає Міністерство внутрішніх справ під керівництвом регіонального міністра. За формування грошових коштів і принципів бюджету органів місцевого самоврядування відповідає Міністерство фінансів. Виходячи з принципу автономії місцевого самоврядування, встановленого в конституції, держава здійснює нагляд за місцевим самоврядуванням тільки у встановленому законом порядку. Державний нагляд за діяльністю місцевого самоврядування здійснюють:

- повітові старійшини, які мають право здійснювати нагляд за поодинокими актами місцевого самоврядування;

- канцлер права, який здійснює нагляд за відповідністю правотворчих актів місцевого самоврядування Конституції і іншим законам;

- державний контроль, який у рамках своєї компетенції здійснює економічний контроль над одиницями місцевого самоврядування.

Крім того, в певних сферах і в конкретно встановлених законом випадках нагляд здійснюють різні департаменти та інспекції (наприклад, Департамент захисту пам'яток старовини і Департамент здоров'я). Здебільшого, функцією держави є контроль над тим, чи правомірні адміністративні дії органів місцевого самоврядування.

На місцевому рівні можливості демократії участі в Естонії ширше, ніж на арені формування загальнодержавної політики. Мешканці мають право і можливість брати участь у здійсненні влади місцевого самоврядування не тільки шляхом виборів до місцевих представницьких органів та за допомогою референдумів, але й шляхом порушення або зміни проектів правових актів. Мінімум у одного відсотка жителів волості або міста, що володіють правом голосу, але не менш ніж у п'яти жителів є право спільно ініціювати прийом, зміну або визнання недійсними правових актів ради або управи. Кожен має право клопотати до ради або управи про зміну або скасування прийнятих правових актів, якщо ці правові акти протизаконно утискають його права. Також мешканці можуть брати участь в роботі місцевого самоврядування шляхом участі в громадських обговореннях (складанні програми розвитку, оприлюдненні планування тощо), організованих органами місцевого самоврядування.

Місцеві самоврядування мають незалежний затверджений волосними або міськими зборами бюджет. Для поповнення волосного чи міського бюджету кожне самоврядування має право встановлювати і збирати місцеві податки. Незалежність місцевого бюджету не ви-

ключає виділення коштів з держбюджету одиницям місцевого самоврядування. Згідно із Законом про держбюджет, державна підтримка місцевого самоврядування - це зрівняльний фонд та субсидії на певні потреби. Обсяг коштів, які виділяються зі зрівняльного фонду і держбюджету відраховує, починаючи з 1994 р., обговорюється на щорічних переговорах уповноважених представників спілок одиниць місцевого самоврядування (рада по співпраці спілок органів місцевого самоврядування) і представників Уряду (урядова комісія).

Головним завданням зрівняльного фонду є зрівняння можливостей виконання завдань органів місцевого самоврядування за рахунок вирівнювання доходів і витрат, щоб забезпечити можливість виконання громадських послуг самоврядування з невеликими прибутковими базами. На практиці роль цього механізму девальвована, так як на сьогоднішній день субсидії з фонду отримують і великі самоврядування з дохідною базою (наприклад, Пярну, Нарва, Тарту, Вільянді і т.д.). Цілеспрямовані відрахування нараховуються органам місцевого самоврядування для компенсації конкретних поточних витрат, наприклад, для компенсації витрат на прожиткові посібники, навчальні посібники та шкільні обіди, а також для інвестицій в культурне середовище.

Бюджет органів місцевого самоврядування поповнюється за рахунок податків (прибутковий податок, земельний податок тощо); за рахунок податку з послуг і продажів (включаючи мита); прибутку при продажі майна; майновому прибутку; дотацій і зовнішньої допомоги (із зрівняльного фонду, цілеспрямованих відрахувань, інвестиційних дотацій, субсидій з фондів), а також інших доходів (податок на ресурси, штрафи).

Органи місцевого самоврядування відносно незалежні в розпорядженні своїм майном і отриманні прибутку, при цьому право встановлення місцевих податків майже не використовується. На відміну від Північних країн, де місцеві податки є найбільшим джерелом доходу органів місцевого самоврядування,

частка місцевих податків від прибуткової бази в Естонії вкрай мала. Також в Естонії відсутній місцевий прибутковий податок як окремий вид податку.

В Естонії доходи бюджетів органів місцевого самоврядування складають приблизно 20% від загального доходу урядового сектора. На відміну від інших країн, своєрідність Естонії полягає в тому, що в Естонії місцеві самоврядування не займаються питаннями забезпечення громадського порядку та безпеки, а також профосвіти та трудовою зайнятістю. Поліція і служба порятунку фінансуються з держбюджету, питаннями фінансування охорони здоров'я займається центральний уряд.

Велику частину витрат органів місцевого самоврядування складають витрати на освіту, оскільки самоврядності ведуть господарську діяльність освітніх установ (дитсадків, загальноосвітніх шкіл, гімназій і шкіл по інтересах), а також виплачують зарплати працівникам сфери освіти, таким чином, займаючись великою кількістю справ у сфері освіти, що знаходяться під відповідальністю публічного сектору.

Також велику частину складають господарські, житлові та комунальні витрати, які включають обслуговування доріг, підтримання в порядку водних і каналізаційних трас, землевпорядкування та багато іншого. Приблизно одну десяту бюджету органів місцевого самоврядування становлять загальні послуги урядового сектора, які включають витрати на управління органів місцевого самоврядування (зарплати чиновників і політиків, курси підвищення кваліфікації тощо). Оскільки такі завдання, як надання соціальної допомоги, а також питання культури та проведення дозвілля є муніципальними, то і витрати на них становлять більшу частину бюджету органів місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування відносно незалежні у розпорядженні своїм майном і отриманні прибутку. Особливістю цієї країни є те, що право на отримання прибутку від місцевих податків і зборів майже не використовується у порівнянні з іншими країнами ЄС.

Також відмінністю є те, що муніципальні органи не фінансують питання безпеки.

Висновки. Історичний аналіз показує, що місцеве самоврядування в Естонії як складова територіальної організації влади має давні традиції. Крім того, важливим є той аспект, що місцеве населення з великою увагою відноситься до ролі місцевого самоврядування, що в свою чергу відіграло велику роль як у становленні місцевого самоврядування, так і у відновленні незалежності Естонської Республіки у свій час.

Складно перебільшити роль, яку зіграла адміністративна реформа у формуванні сучасної структури територіальної організації влади в Естонії. Умовно реформу місцевого самоврядування, що відбувалася в Естонії, можна поділити на три етапи: перший етап – початок 90-х років, коли почалося відновлення

місцевого самоврядування, другий етап – середина 90-х років – розвиток державного управління й місцевого самоврядування і третій етап – кінець 90-х років – перерозподіл адміністративно-територіальних одиниць.

До основних цілей адмін. реформи слід віднести децентралізацію прийняття рішень, повноважень і фінансів, а також делегування частини державних функцій органам місцевого самоврядування й «третьому» сектору. Крім того, значну увагу приділено інформаційному розвитку, модернізації муніципального управління, вирішенню кадрових питань. Загалом досвід формування територіальної організації влади в Естонській Республіці може слугувати прикладом для України, особливо у питаннях розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування й державними адміністраціями на місцях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О.Бориславська, І.Заверуха, Е.Захарченко та ін. : Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
2. Порошенко впевнений, що адміністративна реформа скоротить відстань між українцями та владою. - Режим доступу : <http://decentralization.unian.ua/1066206-poroshenko-vpveniyy-scho-administrativna-reforma-skorotit-vidstan-mij-ukrajintsyami-ta-vladooyu.html> – Назва з екрана.
3. Про місцеве самоврядування : закон Естонської Республіки від 2 черв. 1993 р. – Режим доступу : <http://estonia.news-city.info/>. – Назва з екрана.
4. Серьогін С. М. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в Україні / С. М. Серьогін, Н. Т. Гончарук // *Аспекти публічного управління* : електрон. вид. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – Вип. № 5-6 (7-8). – Режим доступу : <http://aspect.dp.ua/>
5. Блуменау С. Ф. Французская политическая публицистика накануне Великой революции. Ж.-Г. Туре / С. Ф. Блуменау // *Вопр. истории* : ежемес. журн. - 2010. - N 1. - С. 111-118.
6. Конституция Эстонской Республики // *Конституции государств Европы* : В 3 т. – М.: Норма, 2001. – Т. 3.
7. Мэелтсемеес С. Местное самоуправление в Эстонии / Сулев Мэелтсемеес // *Децентрализация: Эксперименты и реформы*. – Будапешт: OSI/LGI, 2000. – С. 75, 76.
8. Про адміністративно-територіальний устрій Естонської Республіки : закон Естонської Республіки. – Режим доступу : http://www.skylaser.ee/p_zone/common/Zakony/Z%20o%20adm-ter%20ustroistve%20Estonii.htm – Назва з екрана.
9. Sulev Mäeltseemes. Local Self-government in Estonia prior to Independence. – Режим доступу: http://www.estonica.org/en/State/Local_Self-government: Definition, its Position in Public Administration and Historical Development/Local_Self-government_in_Estonia_prior_to_Independence/ – Назва з екрана.

REFERENCES:

1. *Boryslavs'ka O., Zaverukha I., Zakharchenko E., ta in. Detsentralizatsiya publichnoyi vlady: dosvid yevropeys'kykh krayin ta perspektyvy Ukrainy (Decentralization of public authority: European experience and prospects of Ukraine). Shveytsars'ko-ukrayins'kyi proekt «Pidtrymka detsentralizatsiyi v Ukraini» – DESPRO.* – K. : TOV «Sofiya». – 2012. – 128 p.
2. Poroshenko vpevnenyy, shcho administratyvna reforma skorotyt' vidstan' mizh ukrayint-syamy ta vladoyu (Poroshenko sure that administrative reform will reduce the distance between the Ukrainian and power). - Mode of access : <http://decentralization.unian.ua/1066206-poroshenko-vpevneniy-scho-administrativna-reforma-skorotit-vidstan-mij-ukrajintsyami-ta-vladoyu.html>
3. Pro mistseve samovryaduvannya : zakon Estons'koyi Respubliki vid 2 cherv. 1993 r. (On Local Government: Law of the Republic of Estonia on Jun 2. 1993) – Mode of access : <http://estonia.news-city.info/>
4. *Ser'ohin S. M. Kontseptual'ni zasady reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini (Conceptual bases of local government reform in Ukraine) // Aspekty publichnoho upravlinnya : elektron. vyd. – D.: DRIDU NADU, 2014. – Vyp. № 5-6 (7-8). – Mode of access : <http://aspect.dp.ua/>*
5. *Blumenau S. F. Frantsuzskaya politicheskaya publitsistika nakanune Velikoy revolyutsii. (French political journalism on the eve of the Great Revolution.) // Vopr. istorii : ezhe-mes. zhurn. - 2010. - № 1. - P. 111-118.*
6. Konstitutsiya Estonskoy Respubliki (The Constitution of the Republic of Estonia) // *Konstitutsii gosudarstv Evropy : V 3 Vol. – M.: Norma, 2001. – Vol. 3.*
7. *Meeltsees S. Mestnoe samoupravlenie v Estonii (Local self-government in Estonia) // Detsentralizatsiya: Eksperimentyi i reformyi. – Budapesht: OSI/LGI, 2000. – P. 75, 76.*
8. Pro administratyvno-terytorial'nyy ustriy Estons'koyi respubliky : zakon Estons'koyi Respubliki (On the administrative divisions of the Republic of Estonia, the Republic of Estonia law). – Mode of access : http://www.skylaser.ee/p_zone/common/Zakony/Z%20o%20admitter%20ustroistve%20Estonii.htm
9. Sulev Mäeltsees. Local Self-government in Estonia prior to Independence. – Режим доступу: http://www.estonica.org/en/State/Local_Self-government:_Definition,_its_Position_in_Public_Administration_and_Historical_Development/Local_Self-government_in_Estonia_prior_to_Independence/

Серьогіна Тетяна Володимирівна – кандидат наук з державного управління, доцент Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України
Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29
E-mail: seregina.dridu@gmail.com

Seregina Tetiana Volodymyrivna – PhD in public administration, associate professor Dnipropetrovsk regional institute of public administration of National academy for public administration under the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
E-mail: seregina.dridu@gmail.com